

Ohje hoitosuhteessa oleville potilaillemme

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Turun yliopistollinen keskussairaala

Kurkunpään refluksitauti

Mahan hapanta sisältöä pääsee mahalaukusta ruokatorveen ja alanieluun asti. Nielun ja kurkunpään limakalvo ei kestä hapanta mahanestettä, vaan ärsyyntyy helposti sen vaikutuksesta - helpommin kuin ruokatorven limakalvo.

Kurkunpään refluksitaudin oireita voivat olla:

- kurkun limaisuus ja nieleskelyn tarve
- rykimisen tarve
- palan tai ylimääräisyyden tunne kurkussa
- äänen käheys, jonka vaikeusaste vaihtelee
- kuiva yskä
- ahtauden tunne hengittäessä, kurkunpään salpautumistaipumus
- röyhtäily tai nesteen nousu nieluun

Refluksin aiheuttamia sairauksia ovat muun muassa:

- kurkunpääntulehdus eli laryngiitti
- nielemisvaikeus eli dysfagia

Kurkunpääntulehdusta voi esiintyä ilman ruokatorvessa tuntuja niin sanottuja närästysoireita. Kurkunpääntulehdusta voi esiintyä myös ilman ruokatorven tulehdusmuutoksia eli esofagiittia.

Refluksitaudin elämäntapaohjeet

- **Vältä raskaita aterioita**
- Vältä syömistä ja juomista 2–3 tuntia ennen nukkumaan menoa
- Vältä kumartelua ja ponnistelua aterian jälkeen
- Vähennä mahdollista ylipainoa ja vältä vatsaa kiristäviä vaatteita
- **Vältä käyttämästä ruoka-aineita, jotka löysentävät ruokatorven alusulkijaa tai muuten nostattavat mahanestettä ruokatorveen. Vältä:**
  - **rasvaisia aterioita** (rasvassa paistetut ruuat, rasvaiset juustot ja lihatuotteet)
  - **kofeiinipitoisia juomia** (kahvi, tee, kolajuomat, energiajuomat) – rooibos käy
  - **suklaata, kaakaota, salmiakkia**

- **alkoholipitoisia juomia** (viini, olut, siideri, väkevät alkoholijuomat)
- **happamia tuoremehuja, sitrushedelmiä, viinietikkaa, raakaa omenaa**
- **hiilihapollisia juomia**, myös kuplavesiä
- **mausteisia ruokia** (chili, curry, valkosipuli, monet yrtit, kaneli, kardemumma jne.)
- **sipulia ja paprikaa raakana, kurkun kuorta, tomaattia, minttua, ruisleipää**
- Kasvispainotteinen, välimerellinen ja pH-neutraali ruokavalio hyödyttää monia
- **Vältä nikotiinia**, joka myös löysentää ruokatorven alasulkijaa
- Nosta sängyn päänpuoleista päätä 10–15 cm, esimerkiksi laittamalla koroke sängyn jalkojen alle

Refluksitaudin lääkehoito

Lääkitys suojaa limakalvoja ja vähentää mahanesteen happamuutta. Niiden avulla limakalvolle annetaan mahdollisuus parantua. Limakalvot uusiutuvat hitaasti, joten lääkehoitoa tulee usein jatkaa viikkojen tai kuukausien ajan.

- Ilman reseptiä saa apteekista suolahappoa neutraloivia ja limakalvoa suojaavia aineita, kuten antasidit, sukralfaatti ja alginaatti. Hyviä vaihtoehtoja ovat esimerkiksi mikstuurana ja purutabletteina saatavat alginaattilääkkeet **Gaviscon, Galieve ja Benegast Reduflux ja Esolief**. Valmisteita kannattaa parhaan tehon saamiseksi käyttää **suurimmalla käyttöohjeen annoskoolla ruokailujen jälkeen ja ennen ponnistelua/ urheilua sekä ennen nukkumaanmenoa**.
- Sekä reseptillä että ilman reseptiä saa myös mahahapon eritystä vähentäviä lääkkeitä, kuten H₂-salpaaja famotidiinia (Pepcid ja Pepcid duo) ja **PPI-lääkkeitä** (erilaiset pratsolit).
- Yleisimmät reseptillä määrättävät lääkkeet ovat protonipumppuinhibiittoreita eli PPI-lääkkeitä eli niin sanottuja mahahapposalpaajia. Ne otetaan mieluiten **tyhjään mahaan noin ½ h ennen ateriaa 1–2 kertaa päivässä joko tarvittaessa tai säännöllisesti**.
- Mikäli kurkunpään limakalvo on huomattavan tulehtunut ja oireet pitkittyneitä, suositellaan **vähintään 3 kk:n** säännöllistä käyttöä. Yleisimmin käytettyjä mahahapposalpaajia ovat:
  - esomepratsol (Nexium) 20–40 mg x 1–2/vrk
  - rabepratsoli (Pariet) 20 mg x 1–2/vrk
  - pantopratsoli (Somac) 40 mg x 1–2/vrk
- Mikäli lääkkeestä aluksi tulee sivuvaikutuksia, ne voivat hävitä käytön myötä, muutaman päivän lääketauolla tai jakamalla annos kahteen ottokertaan vuorokaudessa. Jos lääkitys ei sovi, ota yhteyttä hoitavaan lääkäriin.